

ABSOLVENTI NAOSTRO: (ne) obyčejných příběhů

Jan Vašek, Markéta Groholová, Jana Maixnerová,
Andrea Pravdová, Lucie Tajzlerová, Monika Vyhlídalová,
Pavla Zahradníčková, Tereza Zgabajová, Martina Hrnčířová

*VÁŠEK, J. a kol. Absolventi naostro: 30 (ne)obyčejných příběhů.
1. vydání. Sedlčany: Ústav personalistiky, 2019.*

© Jan Vašek, 2019

Redaktorka publikace:

Zuzana Dvořáková

Grafický návrh obálky:

Pavla Zahradníčková

Sazba a tisk:

AMOS repro, spol. s r. o.

Vydalo Nakladatelství Ústav personalistiky v Sedlčanech roku 2019

Vydání první

ISBN 978-80-88327-01-1

Autorský kolektiv:

PhDr. Jan Vašek MSc. et MSc.

Ing. Groholová, Markéta

MUDr. Hrnčířová, Martina

Ing. Maixnerová, Jana

Ing. Pravdová, Andrea

Ing. Tajzlerová Lucie

Ing. Vyhlídalová, Monika

Ing. Zahradníčková, Pavla

Ing. Zgabajová Tereza

innogy

**Tato kniha by nemohla vyjít
bez laskavé podpory našich partnerů:**

Zlatý partner:

innogy

Stříbrný partner:

Studentská asociace ČVUT

Bronzový partner:

Pars Komponenty s.r.o.

Zrník Josef

Kmotři knihy:

Radka Zahradníčková

Martina Mazancová

Josef Zrník

**Studentská unie
ČVUT**

Obsah

Proč byste si měli naši knihu přečíst	8
1. Jednoduše spokojená	17
2. Mimo trasu	24
3. Hodně solidní	29
4. Ztráta času	36
5. Přechodně KO	41
6. Kapitán průmyslu	48
7. Bojovnice	55
8. Informovaná optimistka	60
9. Ryba ve vodě	65
10. Před restartem	71
11. Vyjednávач	77
12. Motorová myš	85
13. Profesionál	91
14. Pořádně ambiciózní	97
15. Samorost	103
16. Skokan	109
17. Kreativka	115
18. Vytvrvalet	122

19. Zdánlivý pohodář	128
20. Týmový hráč	136
21. Zklamaná	142
22. Obchodník	147
23. Bohémka	154
24. Prostě makám	159
25. Praktik	165
26. Nešťastná	171
27. Dobře nastartovaný	177
28. Lovkyně	182
29. Génus	188
30. Klid'as	197
Závěr: Třicet klíčových otázek pro každého absolventa	203

PROČ BYSTE SI MĚLI NAŠI KNIHU PŘEČÍST

Třicet příběhů čerstvých absolventů je vlastně tak trochu o nás všech: co mnohé teprve čeká, čím právě procházejí, jaké to tehdy opravdu bylo. Naše kniha chce především hodně inspirovat, trochu provokovat, zprostředkovat širokou paletu názorů i rad, pomoci najít lepší cestu.

„Hlavně nezapomeň na čisté prádlo. Narazíš do dveří a v nemocnici zjistíš, že o sebe nedbáš!“

Vyprávíme příběhy, které stojí za to znát. Vždyť mnozí absolventi toho za půl roku prožili víc, než mnozí za celý život. Teprve při našem rozhovoru se poprvé ohlédli. Ještě neměli čas ani potřebu své vyprávění proškrtat a přikrášlit, ještě nezapomněli, co opravdu cítili, ještě se nebojí mluvit o vlastních chybách i obavách, ještě to není vyprávění pro vnoučata.

„Škola je prostě podmínka, vstupenka. Máš, nemáš.

Je jenom na tobě, co si ze školy odneseš.

Škola byla úplně největší ztráta času.

Škola mi dala rozhled, disciplínu a schopnost podívat se na problémy jinak.

Musíš ji mít, abys na ni mohl nadávat.“

Během úplně prvního rozhovoru, který jsme nakonec nazvali „Jednoduše spokojená,“ zazní přesně to, co bych před mnoha lety měl a chtěl jako absolvent slyšet: že vyhrát konkurz nebude jednoduché, že se ke mně na pohovoru mohou chovat arogantně, že je normální o sobě pochybovat, že není lehké zapadnout do kolektivu.

„Nechápu, proč si vás tady ještě drží. ... Za celý týden jste buď na nic nesáhl, nebo to totálně podělal. Teda kromě cigaretových pauz. V těch byste mohl klidně i na Olympiádu.“

Přečtete si o velkých vítězstvích i malých prohrách. S některými hrdiny se okamžitě ztotožníte, u jiných se (bohužel) poznáte a další vám přijdou zcela mimo. Některé příběhy jsou pestré, jiné trochu fádni. Přesně jako skutečný život. Přesně jako absolventi.

Třeba u diskuse nad „Pořádně ambiciózní“ zaznělo: „Tak tohle je holka jako já. Úplně jsem se v ní našla. Až z toho mrazí. Najednou si uvědomuji i všechna rizika.“

„U nás se nevyhazuje. Jen vám už nikdy nepřidáme. A vy dáte výpověď sám, nebo při troše štěstí umřete hladý.“

Prostřednictvím našich příběhů uvidíte, kam může vést cesta, kterou byste si normálně zvolili, budete se moci rozhodnout, jestli je to ta pravá. Také několikrát pohlédnete do tváře neúspěchu. Především příběh „Bojovnice“ vyvolal velké emoce: „Zachovala bych se stejně. Ale teď vidím, že to nikam nevede. Je fajn vědět, že to nevzdá a že to nakonec dá. Znova si ten příběh přečtu, až mi bude nejhůř.“

Pozorně si naši knížku přečtete a potom napište třicátý první příběh. Ten nejlepší. Ten váš!

„Pane kolego, děkuji vám za podrobnou prezentaci. Napsal jsem si tady jen několik stručných poznámek. K návrhu jedna: nesouhlasím. K bodu dvě: nesouhlasím.“

K návrhu strategie: nesouhlasím. Celkové hodnocení: nesmysl. Další kroky: kompletně přepracovat. Termín: včera.

No, ta jeho prezentace nebyla až tak špatná. Ale trochu konstruktivní kritiky ho určitě správně nakopne.“

Proč se do absolventů pořád navážejí

Z nějakého důvodu patří k dobrému tónu mluvit o absolventech neuctivě, s despektem k jejich znalostem, dovednostem, schopnostem, inteligenci, potenciálu, vysokém sebevědomí, pracovitosti, nasazení, motivaci, šíleným platovým očekáváním a kdo ví, co ještě. Stejně tak neustále slyším, že úroveň absolventů se neustále zhoršuje a kvalita škol rapidně upadá. A kam že to všechno povede.

Má osobní zkušenost se studenty a čerstvými absolventy je však diametrálně odlišná. Hodně toho umí (i když ne nezbytně to, co jsme je ve škole učili), jsou milí (pokud jim o bod neuteče zkouška), motivovaní a pracovití (pokud úkoly dávají smysl), pozorní (když je téma zajímavé), kreativní (pokud nechceme věci, které ještě nemohou znát) a zdravě sebevědomí (v porovnání s mou ušlápnutou generací tak akorát).

„Když byla nudná přednáška za nás, tak jsme ji nějak přežili a dělali si svoje. Dnes hlasují nohama a dají hlasitě najevo, že výuka nestojí za nic. A stejně se chovají i v práci. Minimálně tohle bychom se od nich měli přiučit.“

A pokud jde o všeobecný úpadek, velmi rád bych nafilmoval všechny dnešní absolventy při řešení nějakého složitého

problému a jejich seminární práce uložil do archivu. Za patnáct let bych je pak pozval na fakultu a vše jim ukázal. Jsem přesvědčen, že po konfrontaci se svým mladším Já by mi dali za pravdu, že to s tou nastupující generací není vůbec tak špatné.

V čem je naše kniha jiná

Ambicí této knížky je bez příkras a patosu ukázat, jaké to je být absolventem. Nenajdete zde žádné vyšperkované hrdinské eposy, ale upřímné vyprávění mladých lidí, kteří se chtějí podělit o své zkušenosti a pocity, i když to někdy bolí. Vyprávíme třicet příběhů, které si na nic nehrají, se kterými se může každý absolvent identifikovat, porozumět jim, inspirovat se. Místo jednoduchých odpovědí klademe složité otázky.

Absolventství lze definovat jako poměrně krátkou životní etapu, kdy už nejste studentem, ale ještě nejste „něčím.“ Je to období, kdy mladý člověk opouští přesně nalinkovaný školní svět, hledá zaměstnání, nastupuje do práce na plný úvazek nejen ve smyslu odpracovaných hodin, ale i mentálně, zapracovává se, zažívá první pracovní úspěchy i prohry.

„Budoucí kuchařka Elen, sedm let, má v klíčových faktorech úspěchu naprosto jasno: Nejdůležitější je nebrečet, když krájíte cibuli.“

Teprve při studiu obsáhlé literatury určené absolventům jsem si uvědomil, jak velkou chybu, *mimo jiné*, mí učitelé udělali, když nezdůraznili, že stejnou poutí už prošly miliony lidí přede mnou, že mé konkrétní otázky už někdo dávno zodpověděl, že se mohu poučit z cizích omylů.

Všechno už totiž bylo napsáno: strategie hledání místa, správně koncipovaný životopis, jak při pohovoru zaujmout, co (ne)dělat ve zkušební době, tvrdé znalosti, měkké dovednosti i osobní rozvoj. Jen vědět, co hledám!

Proč právě tento formát

Velkou inspirací pro nás byla studie L. Peronne a M. Wickers, která před mnoha lety zachytila názory, zkušenosti i pocity čerstvého absolventa Jasona. Ukazuje, jak obtížné období to pro něj bylo, jak o sobě po neúspěšných pohovorech pochyboval, jak hluboce ho zranil personalista, který se mu doslova vysmál: „Beznadějné. Nikdy. Neplýtvej mým časem.“

Podle autorek se na začátku kariéry musí absolventi vypořádat s mnoha výzvami: Tou první je pocit *nejistoty* a nepřipravenosti na svět bez pevného školního řádu. Z ničeho nic stojí venku, sami. Musí činit rozhodnutí, na která je nikdo pořádně nepřipravil. Vybojovat si místo na Slunci.

Ruku v ruce s nejistotou jdou *nerealistická očekávání*, iluze o pracovním trhu, nástupním platu, náplni práce, rozhodovacích pravomocích, kolektivu. Jason očekával zajímavou a odpovědnou práci. Místo toho ho ubíjí administrativa, kterou by zvládla i cvičená opice.

Třetím šokem jsou *požadavky zaměstnavatelů na praxi*: „Měl jsem zvednout zadek a jít na nějakou stáž, třeba i neplacenou. To je ta pravá kariérní vstupenka.“

Poslední, a možná nejsložitější výzvou, je *neúspěch*: odmítnutí při pohovoru, chyby v práci, nespravedlivá výpověď.

„Až budu velký, budu kopáčem. Hlavně musím vědět, kde kopat. Ale úplně nejdůležitější je nebát se strašidel.“

Přestože je tato studie skvělá a inspirativní, neoslovuje všechny absolventy a nedá se zobecnit. Z vlastní zkušenosti i neformálních rozhovorů víme, jak rozdílné a nevyzpytatelné jsou cesty promovanych inženýrů ekonomie.

Oslovili jsme proto celkem padesát mladých lidí a pečlivě vybrali příběhy, které jsou něčím unikátní. Třeba i tím, že jsou na první pohled úplně obyčejné. Startovní podmínky jsou srovnatelné, protože všichni absolventi vystudovali stejný obor a promovali ve stejném roce.

„Mám teď někoho na telefonu na to absolventské místo v marketingu. Ale je to zase jenom absolvent. ... Fakt nechápu, proč pořád otravují.“

Velmi se nám zalíbil formát popisné případové studie, protože umožňuje jít opravdu do hloubky a zasadit vyprávění do širšího kontextu. Příběhy se nerodily lehce: nejdříve jsme absolventy požádali o rozhovor a vysvětlili jim cíl výzkumu. Mnozí souhlasili okamžitě, jiní si vzali čas na rozmyšlenou, někteří odmítli. Rozhovory měly stejnou základní osnovu, ale záleželo jen na respondentech, kam je vyprávění zavede a co nám chtějí říct.

„Zakládají si na tom, že nabízejí dlouhodobou kariérní perspektivu. ... Průměrně u nich absolventi vydrží osmáct měsíců.“

Každou, přibližně čtyřicetiminutovou nahrávku, jsme pak přepsali, dohodli se na celkovém vyznění a jeden z autorů napsal základní příběh. Ostatní jej doplnili a okomentovali. V případě potřeby jsme absolventa znovu kontaktovali a rozhovor doplnili. Tento proces se několikrát opakoval. Pokročilou verzi příběhu jsme potom ještě jednou společně zhodnotili, upravili do konečné podoby a napsali závěrečný komentář, který vychází z odborné literatury i osobní zkušenosti autorů a měl by čtenáře především provokovat.

„Nastoupil jsem v osm patnáct. Popsali mi skutečnou náplň práce. V klidu jsem si vše promyslel. V devět jsem byl pryč.“

Jednoznačná odpověď

Nad analýzou rozhovorů i studiem odborné literatury jsme strávili stovky hodin a s hrdostí můžeme jednoznačně odpovědět na tři zásadní otázky:

Ideální profil úspěšného absolventa?

Neexistuje.

Tajemství úspěchu při hledání místa?

Nikdo neví.

Jak úspěšně zvládnout první pracovní zkušenost?

To záleží.

Pokud si v této chvíli shovívavější čtenáři klepou na čelo a ti přísnější právě o autorech něco nelichotivého ucedili, rádi bychom obhájili zásadní praktický přínos těchto závěrů:

Jestliže neexistuje žádný průměrný, abstraktní, ideální profil úspěšného absolventa, nemusíte se zoufale snažit zapadnout do nějaké šablony. Prostě buďte sami sebou a dělejte to, co vy sami považujete za správné. Pokud nevidíte smysl v juniorních pozicích a ubíjejících stážích, najdete v knize hned několik příkladů absolventů, kteří bez předchozí praxe získali místo snů. Naopak, pokud věříte, že rozhoduje impozantní seznam pracovních zkušeností, podívejte se, jak ho někteří absolventi skvěle využili. Totéž platí o známostech, prospěchu, pobytu v zahraničí, skvělé diplomce nebo znalosti cizích jazyků.

„Práce je vhodná především pro absolventy. Požadujeme minimálně dva roky praxe na obdobné pozici.“

Bylo by skvělé hned na začátku čtenáři poskytnout tajný recept plný rafinovaných ingrediencí pro úspěšný pohovor, zapracování, nastartování kariéry. Jenže naše příběhy ukazují, že k cíli vede spousta cest. Co se jednomu osvědčilo, u druhého skončilo katastrofou. Nedokážeme říci, jak významnou roli v tom všem hraje štěstí a náhoda. Doporučení absolventů, závěry odborné literatury i naše skromné rady tedy berte s rezervou!

„Výborně. Dokonale splňujete všechny naše požadavky, takže vás nemůžeme v žádném případě přijmout. Už po měsíci byste se nudil a stejně na vás nemám peníze.“

Jediným opravdu univerzálním pravidlem je, že univerzální recepty nejsou a nefungují!